

WSPÓŁCZESNE DYLEMATY EUROPY I UNII EUROPEJSKIEJ

Cezary Kościelniak, Chrześcijańskie i laickie konteksty idei braterstwa i ich polityczne konsekwencje

Głównym celem tekstu jest analiza ewolucji pojęcia braterstwa w dwóch perspektywach: chrześcijańskiej (dokładnie katolickiej) oraz laickiej. Perspektywą dla tej analizy pozostaje polityka rozwojowa i społeczna Unii Europejskiej. Artykuł wskazuje na różnice pomiędzy katolicką a laicką koncepcją braterstwa. Odnowiona koncepcja braterstwa w UE domaga się zmiany utylitarnego odniesienia i zmiany do bezinteresownej postawy wobec człowieka i wspólnot pozostających w potrzebie. Artykuł lokuje się w narracji filozofii politycznej, częściowo teologii oraz polityki publicznej.

Tomasz Grzegorz Grosse, Czy „różnicowana integracja” może prowadzić do federacji w Europie?

Celem artykułu jest próba odpowiedzi na pytanie, czy zjawisko „różnicowanej integracji” może przyspieszyć federalizację ustroju Unii Europejskiej. Punktem wyjścia zastosowanej metody jest próba zdefiniowania federacji i konfederacji, a także rozróżnienia cech federalnych od konfederacyjnych w dotychczasowych procesach integracyjnych w Europie. Następnie przeprowadzono analizę trzech głównych modeli różnicowanej integracji proponowanych w dyskursie politycznym dotyczącym przyszłości procesów integracyjnych na Starym Kontynencie. Analiza modeli ma na celu wskazanie, czy sprzyjają one bardziej zbudowaniu federacji w Europie, czy też utrudniają tego typu zmianę ustrojową m.in. wzmacniając cechy konfederacyjne ustroju politycznego UE. Najważniejsze wnioski natury teoretycznej zostały następnie skonfrontowane z analizą zmian zachodzących w procesach integracyjnych w okresie kryzysu strefy euro, przede wszystkim z lat 2010-2014. Czy sprzyjał on reformom w kierunku wprowadzenia demokratycznej federacji w Europie? Czy wzmocnienie trendu do różnicowania integracji (lub kształtowania tzw. Europy dwóch prędkości) mogło ułatwić ten proces? A może służyło zupełnie odmiennym tendencjom politycznym i ustrojowym w Europie?

Sebastian Wojciechowski, W poszukiwaniu modelu polityki zagranicznej Unii Europejskiej

Reformy, które zostały wprowadzone w wyniku Traktatu Lizbońskiego przyczyniły się do zwiększenia skuteczności oraz operacyjności polityki zagranicznej Unii Europejskiej. Wydarzenia rozgrywające się m.in. na Ukrainie, w Syrii czy Iranie wykazały jednak, iż podjęte działania są wciąż niewystarczające i powinny być kontynuowane nie tylko

na płaszczyźnie instytucjonalnej czy prawnej lecz przede wszystkim w sferze proceduralnej i politycznej. Jednym z wielu mankamentów występujących w obrębie polityki zagranicznej Unii Europejskiej jest brak uniwersalnego oraz przejrzystego modelu przy pomocy którego można analizować jej istotę, specyfikę czy ewolucję.

Celem tekstu jest ukazanie kilku wybranych sposobów prezentowania komponentów oraz determinantów kształtujących politykę zagraniczną Unii Europejskiej, a także stworzenie modelu będącego próbą usystematyzowania powyższych kwestii. Celem jest też wykazanie, iż polityki zagranicznej Unii Europejskiej, wbrew dość częstym opiniom prezentowanym przez przedstawicieli elit politycznych czy środowisk naukowych, nie można sprowadzać tylko do sumy polityk poszczególnych państw członkowskich. Obejmuje ona bowiem również szereg innych elementów, takich jak choćby cele i działania instytucji unijnych, zmiany zachodzące w środowisku międzynarodowym czy w obrębie samej Unii.

Michał Tomczyk, Wpływ europeizacji na proces decyzyjny w polityce zagranicznej Szwajcarii

Specyfika procesów decyzyjnych w polityce zagranicznej Szwajcarii podlegała w ostatnim czasie nieustannym zmianom. Były one motywowane procesami integracyjnymi w Europie oraz postępującą globalizacją. Nowe wyzwania geopolityczne przyniosły potrzebę nie tylko mentalnego, ale również instytucjonalnego dostosowania się do zmieniających się uwarunkowań. Przemiany, o których mowa, związane są zarówno z ewolucją instytucjonalną ośrodków decyzyjnych, procesów, jak i koncepcji politycznych. Analizując szczegółowo poszczególne etapy szwajcarskiego procesu decyzyjnego jesteśmy w stanie wskazać szereg istotnych zmian, jak chociażby modyfikację procedur konsultacji, redukcję poziomu konfliktu, przesunięcia w podziale władzy czy pojawienie się nowych aktorów. Powyższe procesy, które możemy nazwać europeizacją, pozostają zatem bezsporne.

Niniejszy artykuł jest próbą wskazania, na przykładzie decyzji dotyczącej przystąpienia do porozumienia z Schengen / Dublina, praktycznego wymiaru tego zjawiska.

Magdalena Szkudlarek, Turcja w Unii Europejskiej – realna perspektywa czy polityczna fikcja?

Celem publikacji jest próba oceny zwrotu, jaki od połowy 2013 r. dokonuje się w tureckiej polityce wobec Unii Europejskiej. W przekonaniu autorki, opinie dotyczące porzucenia przez Turcję starań o członkostwo i zwrotu ku muzułmańskim państwom regionu, jakie pojawiać się zaczęły pod koniec pierwszej dekady XXI w., są przedwczesne, a zjawiska te miały charakter przejściowy. Niepowodzenie w realizacji dwóch głównych filarów dotychczasowej polityki zagranicznej – polityki ‘zero problemów z sąsiadami’ i dążenie do osiągnięcia pozycji lidera regionu – w naturalny sposób zaowocowały powrotem rządu w Ankarze do zainteresowania perspektywą europejską. W artykule wskazane zostały przesłanki świadczące o zasadności tego scenariusza, jak i okoliczności, które warunkować będą jego realizację.

Przemysław Osiewicz, Wpływ zmian politycznych w Egipcie na bezpieczeństwo energetyczne Unii Europejskiej

Bezpieczeństwo energetyczne stanowi jeden z filarów bezpieczeństwa współczesnego państwa. Bezpieczeństwo dostaw surowców energetycznych ma kluczowe znaczenie z punktu widzenia zagwarantowania żywotnych interesów państwa – przetrwania i rozwoju. Powyższe uwagi dotyczą także Unii Europejskiej jako grupy państw, które pogłębiają wzajemną integrację polityczną i gospodarczą. Większość państw członkowskich jest importerami surowców energetycznych, zwłaszcza ropy i gazu ziemnego, co przekłada się na rosnące uzależnienie UE od pozazuropejskich dostaw nośników energii.

Region Bliskiego Wschodu odgrywa istotną rolę w strategii bezpieczeństwa energetycznego UE, zwłaszcza w dywersyfikacji źródeł dostaw surowców. W tym kontekście należy wspomnieć o Egipcie, który nie tylko eksportuje własne surowce na rynek europejski, ale pełni także kluczową rolę w ich tranzycie z regionu Zatoki Perskiej do Europy. Nie może zatem dziwić fakt, iż proces zmian politycznych w tym państwie po 2010 roku budził zainteresowanie także pod kątem zagwarantowania bezpieczeństwa dostaw surowców. Celem niniejszego artykułu jest znalezienie odpowiedzi na pytanie czy zmiany polityczne w Egipcie po 2010 roku miały wpływ na poziom bezpieczeństwa energetycznego Unii Europejskiej.

Adam Kirpsza, Koordynatorzy grup politycznych w Parlamencie Europejskim

Koordynatorzy grup politycznych odgrywają kluczową rolę w Parlamencie Europejskim. To oni decydują m.in., którzy posłowie i z jakich frakcji będą sprawozdawcami głównymi, sprawozdawcami posłkowymi, członkami Prezydium PE czy przewodniczącymi komisji. Mimo to, stanowiska koordynatorów nie są przedmiotem dużego zainteresowania w literaturze. Artykuł ma za zadanie wypełnić tę lukę. Próbuje on odpowiedzieć na pytanie, jakie czynniki zwiększają lub zmniejszają szansę posłów na uzyskanie tego stanowiska. W tym celu skonstruowano specjalną bazę danych składającą się z informacji o wszystkich deputowanych rozpoczynających siódmą kadencję PE (2009-2014). Następnie przeprowadzono na niej empiryczny test hipotez w oparciu o regresję logistyczną. Uzyskano następujące rezultaty. Po pierwsze, doświadczenie, ekspertyza, lojalność wobec frakcji w głosowaniach oraz wysoka frekwencja na posiedzeniach plenarnych istotnie zwiększa szanse posła na otrzymanie funkcji koordynatora. Po drugie, prawdopodobieństwo wyboru na to stanowisko jest zdecydowanie większe w przypadku mężczyzn niż kobiet. Po trzecie, zaobserwowana w szóstej kadencji PE (2004-2009) dyskryminacja parlamentarzystów z „nowych” państw przy dystrybucji kluczowych stanowisk w Parlamencie była w kolejnych latach kontynuowana. Po czwarte, czynnikiem, który miał istotny wpływ na otrzymanie funkcji koordynatora w siódmej kadencji PE, była narodowość posła. Największe szanse na uzyskanie tego stanowiska posiadali deputowani z Austrii, Belgii, Danii, Hiszpanii, Holandii, Irlandii, Luksemburga, Niemiec i Szwecji, natomiast najmniejsze posłowie z Portugalii i ze Słowacji.

Wojciech Kasprowski, Polityka transportowa UE w działaniach Parlamentu Europejskiego VII kadencji

Artykuł jest próbą syntezy prac podejmowanych w Parlamencie Europejskim VII kadencji w zakresie polityki transportowej UE. Systematycznie unowocześniania infrastruktura sprzyja likwidowaniu różnic pomiędzy poszczególnymi krajami, generowaniu wzrostu gospodarczego, powstawaniu miejsc pracy oraz podnoszeniu poziomu życia obywateli. Właściwe regulacje prawne wspomagać mają tworzenie jednolitego rynku wewnętrznego oraz realizację zasad swobodnego przepływu osób, towarów i usług. Polska pozostaje jednym z głównych beneficjentów unijnych programów rozwojowych. Dlatego niezwykle istotne jest zaangażowanie polskich europosłów celem zagwarantowania korzystnych dla kraju rozwiązań.

Agnieszka Kisztełńska-Węgrzyńska, Z historii dyplomacji polsko-austriackiej w latach 70. XX w. Wizyty kanclerza Austrii

Bruno Kreisky'ego

Kanclerz Federalny dr Bruno Kreisky przełamał swoistą izolację na linii Warszawa – Wiedeń. Pierwszym ważnym wydarzeniem w historii relacji dwustronnych po II wojnie światowej był przyjazd ówczesnego ministra spraw zagranicznych B. Kreisky'ego do Warszawy w dniach 1-3 III 1960 roku. Polityk ten przybył potem do Polski w następnych latach jeszcze czterokrotnie, jako kanclerz w VI 1973 roku, I-II 1975 roku, IX 1976 roku i w XI 1979 roku. Przebieg tych wizyt i ocena ich efektów przybliży wiedzę na temat roli Austrii w działaniach dyplomatycznych polskiego MSZ, w latach 70. Podstawę źródłową dającą wgląd w ocenę motywów działania socjaldemokraty, a także stanowiącą ówczesny komentarz do polityki zagranicznej Austrii względem Polski są archiwalia Ministerstwa Spraw Zagranicznych za lata 1972-1980.

Marta Ryniejska-Kiełdanowicz, Rola dyplomacji publicznej w kreowaniu zewnętrznego obrazu Unii Europejskiej

Niniejszy artykuł jest próbą odpowiedzi na pytanie w jaki sposób Unia Europejska wykorzystuje środki i metody działań dyplomacji publicznej, na ile mogą one pomóc w osiągnięciu celów międzynarodowych i jakie spełniają funkcje.

W tekście wskazuję czym jest dyplomacja publiczna i miękka siła, jakimi narzędziami i instrumentami się posługuje oraz jakie programy proponuje Unia Europejska, by zainteresować swoją wizją świata nie tylko opinię publiczną w krajach do niej należących, ale również pozaeuropejską. W którym kierunku i jakie są wyzwania współczesnej polityki prowadzonej przez UE na arenie międzynarodowej. Jak słusznie zauważa T. Łoś – Nowak współczesna polityka zagraniczna, w późnowestfalskim systemie międzynarodowym, staje się bardzo trudna w kontekście radykalnej zmiany świata. Zatem formułowanie i realizacja polityki zagranicznej stała się złożona i wieloaspektowa. Stąd istotna staje się w tym kontekście analiza zjawisk związanych z dyplomacją publiczną prowadzoną w przestrzeni międzynarodowej. Dyplomacja publiczna jest rozumiana za Beatą Ociepką jako dwustronna, dialogowa forma politycznego komunikowania międzynarodowego, skierowana do opinii za granicą, realizowana dzięki

Strona 4 z 6

pośrednictwu środków przekazu i poprzez kanały bezpośrednie. Jej celem jest kształtowanie lub wspieranie pozytywnego wizerunku kraju, społeczeństwa za granicą w tym – przez wpływanie na opinię publiczną – kształtowanie pozytywnych postaw wobec kraju nadawcy. Tak rozumiana dyplomacja publiczna ma ułatwiać realizację celów polityki Unii Europejskiej w środowisku międzynarodowym. Należy założyć, że unijna dyplomacja publiczna jest istotnym elementem kształtowania stosunków UE z resztą świata, a więc odgrywa istotną rolę w kształtowaniu wizerunku UE oraz realizacji jej politycznych interesów.

Bartosz Jankowski, Umowy o partnerstwie gospodarczym jako element polityki rozwojowej UE

Artykuł porusza temat Umów o Partnerstwie Gospodarczym. Analizowane umowy stanowią zasadniczy element reformy relacji handlowych Unii Europejskiej z Grupą państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku oraz nowy instrument polityki rozwojowej ustanowiony na mocy Porozumienia o Partnerstwie z Kotonu z 2000 r. Jednak prorozwojowy charakter Umów jest często podważany, dlatego celem niniejszego artykułu jest analiza Umów w kontekście polityki rozwojowej Unii Europejskiej. Przedstawia on genezę, założenia oraz cele Umów o Partnerstwie Gospodarczym, proces ich negocjowania, zawarte w nich postanowienia oraz ocenę potencjalnych skutków ich realizacji.

Urszula Panicz, Janusz J. Tomidajewicz, Relokacja działalności gospodarczej a spójność w państwach członkowskich UE

Celem artykułu było określenie znaczenia delokalizacji dla kohezji oraz zatrudnienia w krajach członkowskich UE. W pierwszej części zawarto koncepcje teoretyczne dotyczące omawianego zjawiska na poziomie krajów UE. W części empirycznej opisano przebieg procesów relokacji w UE wykorzystując dostępne raporty oraz dane pochodzące z Europejskiego Centrum Monitorowania Zmian oraz z Eurostatu. Zauważono, że ocena oddziaływania delokalizacji na spójność państw członkowskich jest odmienna na poziomie poszczególnych krajów oraz całego ugrupowania.

Piotr Kalka, Innowacyjność gospodarki polskiej na tle gospodarek krajów Unii Europejskiej

Autor dokonuje porównania innowacyjności gospodarki polskiej z gospodarkami krajów Unii Europejskiej. Omawia reformy nauki polskiej i ich skutki, jak i zastanawia się nad warunkami, od których realizacji zależy poprawa tej innowacyjności.

W analizie komparatywnej są wykorzystywane trzy grupy wskaźników, a mianowicie czynniki umożliwiające innowacje, mierniki poświęcone działalności innowacyjnej przedsiębiorstw oraz dotyczące efektów działalności innowacyjnej. Jak wynika z przeprowadzonej analizy, większość z tych wskaźników jest w Polsce dużo niższa niż średnio w Unii Europejskiej. W artykule jest przedstawiony nie tylko stan innowacyjności gospodarki polskiej, ale i jego rozliczne uwarunkowania.

Autor wyraża pogląd, że reformy nauki polskiej przyniosły już pewne pozytywne konsekwencje, jak np. postępującą walkę z wieloletowością i rozwój centrów naukowo-przemysłowych. Przedstawia cały szereg uwarunkowań, od których zależą postępy innowacyjności gospodarki polskiej. Za szczególnie ważny uznaje przy tym duży wzrost ogólnych wydatków na B+R.

Agata Ludera-Ruszel, Rozwój polskiego prawa pracy w następstwie integracji z Unią Europejską

Przedmiotem niniejszego artykułu jest przedstawienie procesu integracji europejskiej z perspektywy prawa pracy. W następstwie uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej (UE) unijne prawo pracy stało się częścią krajowego porządku prawnego zyskując autonomiczny status źródła prawa pracy. Proces europeizacji polskiego prawa pracy - dostosowania go do regulacji unijnych - rozpoczął się jednak na długo przed akcesją Polski do UE. W tym zakresie wyróżnić można cztery zasadnicze etapy, które różnią się od siebie rodzajem, tempem i uzasadnieniem dla przeprowadzonych zmian. Z przeprowadzonych rozważań wynika, że faktyczny wpływ UE na kształt polskiego porządku prawnego w obrębie prawa pracy określony jest przez zasadę pierwszeństwa, zasadę bezpośredniego skutku oraz zasadę prounijnej wykładni prawa krajowego, jak również przez kompetencję Trybunału Sprawiedliwości UE w zakresie wiążącej interpretacji prawa unijnego.

Sylwia Talar, Joanna Kos-Łabędowicz, Unia Europejska wobec wyzwań rewolucji internetowej

Wykorzystanie potencjału stale rozwijanych technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT), a w szczególności Internetu, prowadzi do zwiększenia innowacyjności, przyspiesza wzrost gospodarczy i oddziałując na wszystkie sfery społeczno-gospodarcze przyczynia się do poprawy jakości życia obywateli. W tych warunkach rośnie zarówno ryzyko marginalizacji gospodarek jak i możliwość przyspieszenia rozwoju ekonomicznego, a dla krajów najstabilniej rozwiniętych pojawia się szansa nadrobienia zaległości.

Celem niniejszego artykułu jest ocena sytuacji i działań Unii Europejskiej w kontekście wyzwań związanych z rewolucją internetową i dokonującą się transformacją w kierunku modelu takiej gospodarki. Na podstawie informacji oraz danych zgromadzonych z literatury, opracowań i raportów, analizie poddano wybrane wskaźniki określające warunki i zakres wykorzystania Internetu w gospodarce UE oraz zmiany w tym względzie.